

JERZY KOSIEWICZ
AWF Warszawa (Polska)

Recenzja najnowszej książki prof. Wojciecha Jana Cynarskiego / The review of the latest book by Prof. Wojciech Jan Cynarski

Submission: 9.09.2008, acceptance: 15.09.2008

Wojciech J. Cynarski, *Spotkania, konflikty, dialogi. Analiza wybranych obszarów kultury fizycznej i turystyki kulturowej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2008, ss. 220.

Słowa kluczowe: Wojciech J. Cynarski, teoria rekreacji, teoria turystyki, dialogi kulturowe

Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego wydało niedawno szóstą monografię Wojciecha J. Cynarskiego. W książce pt. *Spotkania, konflikty, dialogi. Analiza wybranych obszarów kultury fizycznej i turystyki kulturowej* (2008) rozwija on pewne wątki zawarte w jego poprzednich pracach, jak *Proces globalizacji. Dialog kultur czy konflikt wartości?* (2002) i *Sztuki walki budō w kulturze Zachodu* (2000) oraz przedstawia wiele nowych treści.

Rzeszowski profesor jest badaczem i teoretykiem niezwykle płodnym. Publikuje wartościowe prace z zakresu teorii kultury fizycznej i teorii sztuk walki zorientowanych humanistycznie, socjologii i filozofii sportu, rekreacji i antropologii turystyki, zarówno prace oryginalne, jak i ujęcia syntetyzujące. Jest to możliwe dzięki dużej erudycji W.J. Cynarskiego i jego kilkukierunkowemu wykształceniu akademickiemu.

Nowa książka Cynarskiego wyrasta z perspektywy naukowej i koncepcji sformułowanych w poprzednich pracach. Nawiązuje i rozwija twórczo teorię kultury fizycznej Zbigniewa Krawczyka oraz teorię dialogów kulturowych Stanisława Tokarskiego. Tokarski w recenzji wydawniczej do omawianej książki napisał, że wysoko ocenia tę monografię, a w szczególności jej założenia metodologiczne. Podkreśla zwłaszcza dobre efekty zastosowanego w niej ujęcia inter- i multidyscyplinarnego. Píše, że ów trud unifikacji perspektyw poznawczych „jest udany dzięki połączeniu koncepcji turystyki kulturowej z badaniami kulturowego podłoża sportów i sztuk walki. Interesująca synteza i oryginalna całość znaczeniowa jest rezultatem końcowym”.

Monografia jest podzielona na pięć głównych rozdziałów. Oprócz tego zawiera też *Wstęp* i *Zakończenie*, spisy tabel, zdjęć i rycin, *Filmografię*, *Bibliografię*, zestawienie innych źródeł (wywiady bezpośrednie), *Aneks* i zawarte w nim mapy i zdjęcia, indeks nazwisk oraz indeks nazw geograficznych i historycznych, angielskie streszczenie (*summary*) i spis treści (*contents*).

Rozdział I – *Perspektywa teoretyczna* – zawiera odniesienia do szkoły naukowej socjologii i filozofii kultury fizycznej Zbigniewa Krawczyka oraz do badań i prac amerykańskich antropologów kulturowych. Autor wprowadza tu w zastosowany język pojęciowy, przedstawiając przyjęte w tej książce rozstrzygnięcia definicyjne.

W rozdziale drugim – *Sport i sztuki walki w procesie globalizacji* – Autor przedstawia krytykę dzisiejszego widowiskowego sportu, jako elementu kultury masowej, zwracając główną uwagę na problem agresji i przemocy w sporcie. Znajdujemy tu analizę porównawczą aksjologii sportu i sztuk walki. W dalszej części zawarta jest eksplikacja fenomenu kina sztuk walki, jako następnego elementu kultury masowej popularnego w skali globalnej.

Rozdział III – *Turystyka i rekreacja a dialog kulturowy* – rozpoczyna się od refleksji nad humanistycznym wymiarem owych dziedzin kultury i kultury fizycznej. Znajdujemy tu frapujące

studium o rekreacji fizycznej w kontekście antropologii filozoficznej. Następnie Autor przedstawia swą własną koncepcję turystyki zainteresowań sportowych i turystyki zainteresowań kulturowych, charakteryzując ich czynniki i bariery.

Turystyka sztuk walki jest tematem rozdziału IV. Jest to *novum* w refleksji nad turystyką, bo dajże najciekawszy fragment książki. Rozważania dotyczące tras, atrakcji cywilizacyjnych, podróży nasyconych dialogami kulturowymi są dobrze udokumentowane i wzbogacone materiałem ilustracyjnym (faktografia fotograficzna, mapy). Prof. W.J. Cynarski prawdopodobnie jako pierwszy wprowadził określenie „turystyka sztuk walki” i interesująco wyjaśnia, na czym owa forma turystyki polega.

Piąty rozdział – *Spotkanie i dialog kulturowy* – dotyczy samego dialogu kulturowego, komunikacji międzyludzkiej i międzycywilizacyjnej, związku z aktywnością (w podrozdziale *Od dialogu do czynu*) oraz wpływu aktywności rekreacyjnej i turystycznej na postawy otwarcia i dialogu. Dialog i wzajemne poznanie powinny – zdaniem Autora – zapobiegać konfliktom kulturowym. Posługuje się on zwłaszcza przykładem z zakresu dalekowschodnich sztuk walki.

We *Wstępie* i w *Zakończeniu* wybitny znawca wskazanych wyżej sztuk i socjolog podkreśla, że dialogowi międzykulturowemu dobrze służy turystyczne spotkanie „pomiędzy gościem a gospodarzem, przybyszami a społecznością lokalną” oraz uczestnictwo w subkulturze popularnych w skali globalnej dalekowschodnich sztuk walki. Uprawianie sztuk walki przyczynia się do rozwoju turystyki o zainteresowaniach sportowych, kulturowych, filmowych, medycznych. Sprzyja powstaniu turystyki edukacyjnej i turystyki sztuk walki.

Bogata *Bibliografia* (s. 178–197) świadczy o dużej kompetencji Autora. Zawiera różnorodne prace z wielu dziedzin zakresu nauk humanistycznych, nauk o kulturze fizycznej oraz architektury. Zestawione w spisie bibliograficznym pozycje są wielokrotnie cytowane w treści rozprawy.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na stronę edytorską książki – profesjonalnie opracowane indeksy, starannie wykonane mapy, dobra jakość zdjęć i estetyczna twarda okładka z ciekawym projektem graficznym.

Podsumowując należy jednoznacznie stwierdzić, że monografia prof. Wojciecha Cynarskiego stanowi przejaw jego naukowej dojrzałości – jest dziełem ważnym w jego dorobku naukowym. Zawarte w niej konteksty uzasadniania są koherentne i inspirujące poznawczo, stawiają w nowym – dalekowschodnim – świetle założenia teoretyczne i aplikacyjne sportu dla wszystkich i turystyki. Książka została bardzo dobrze udokumentowana źródłowo; jest godna polecenia wszystkim (ze środowiska akademickiego i pozaakademickiego) zainteresowanym wiedzą o dialogu między kulturą i turystyką oraz rekreacją w kontekście dalekowschodnich sztuk walki.

Key words: Wojciech J. Cynarski, theory of recreation, theory of tourism, cultural dialogue

SUMMARY

The latest monograph by Prof. Wojciech J. Cynarski constitutes an expression of his scientific maturity and it is an important piece of work in his scientific achievement. The issues mentioned in the book are coherent and cognitively inspiring, they present in a Far Eastern light the theoretical foundations and sport applications for all and for tourism as well. The book is full of various sources, it is worth recommending (not only for the academic circle) to all interested in a dialogue between culture and tourism in the context of Far Eastern martial arts.